

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe un an . . . . . 8 fl. (6 coroane).
 Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
 Pentru România 15 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrațiunii (strada
 Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Împăratul și Regele nostru. 1848—1898.

Vineri, în 2 Dec. c. s'au împlinit zi cu zi 50 de ani, de când gloriosul nostru Împărat și Rege s'a urcat pe tronul strălucit al înaintașilor sei.

Erau grele vremuri atunci. Popoarele împărăției erau învrăjbite. Revoluția începuse și dieta maghiară din Dobrișin a declarat Ungaria neatârnată și dinastia habsburgică lipsită de tronul Ungariei. Popoarele credincioase, între cari a fost și *poporul român*, au ținut cu credință la tron și s'au luptat și jertfit pentru Împărat.

Atunci, la 1848, erau vremile așa de grele, încât Împăratul *Ferdinand*, unchiul Împăratului nostru de acum, slăbit de bătrânețe, a abzis de tron și a încredințat cu cărmuirea împărăției pe tinărul seu nepot, *Francisc Iosif*. Aceasta s'a întâmplat la 2 Decemvrie 1848 în orașul *Olmütz*.

Și trecut-au de atunci ani 50. În acest restimp bunul Împărat și Rege și dimpreună cu el popoarele monarhiei, prin multe au trecut, dar' nisuița Lui prea înaltă a fost întotdeauna de a-și vedea fericite și îndestulate popoarele Sale.

Și în adevăr, că sub domnia Lui popoarele împărăției mult au înaintat în cultură, bunăstare și în toate direcțiile.

Astfel a înaintat și poporul nostru atât noi, cei-ce stăm sub oblăduire ungurească, cât și frații noștri din Bucovina.

Aproape tot ce avem, așezăminte și însoțiri culturale, s'au făcut sub domnia lui *Francisc Iosif I.*, căci înainte de 1848 puține aveam de aceste.

De aceea ziua de 2 Dec., ziua suirei pe tron a Împăratului-Rege al nostru este zi de sărbătoare, zi de bucurie și pentru poporul român credincios tronului. La

acest termen al vremii, atât de însemnat în viața Domnitorului nostru, *venim a ne exprima cu sinceritate dorința inimii, ca D-zeu să fie în deplină sănătate pe iubitul nostru Domnitor, Francisc Iosif I. în un șir lung de ani, ca să poată vedea îndestulit și fericit și pe credinciosul poporul seu român, după-cum știm, că El o dorește.*

Francisc Iosif I.

La iubilul Împărătesc.

Sibiu, 2 Decemvrie n.

(c.) Împlinitu-s'au cincizeci de ani în ziua de 2 Decemvrie nou, de când Înălțatul nostru Împărat a luat în mână cărma țerei și 'și-a pus pe frunte coroana împărătească.

E cam mult de atunci... Bătrânii își vor aduce aminte de vremurile grele de atunci, ear' tinerii vor fi învățat din cărți, sau vor fi auzit din povestirea bătrânilor, ce vremuri grele vremeiau pe atunci.

Țeara întreagă era în picioare. Ungurii, stăpânii de astăzi, 'și-au ridicat mâinile în contra Împăratului, care pe atunci era încă de tot tinăr. Și au pustiit cu foc și cu sabie pe toți, cari mai țineau la Împăratul.

Și totuși noi, țeranii români cei obiști și asupriți, noi nu ne-am înfricat de amenințările lor, și dacă n'am avut arme ferecate la îndemână, ne-am luptat cu îmblăcii și cu coase, și astăzi ne aducem cu evlavie aminte de *Moșii*, cari sub conducerea lui *Iancu* se luptau ca lei împotriva dușmanilor tronului, și astăzi încă ni-se încălzesc inimile, când ne aducem aminte de cuvintele pentru cari au luptat și au murit atât de mulți părinți și strămoși de ai noștri.

Cuvintele de isbândă a învingătorilor, și strigătul din urmă a celor-ce cădeau pe câmpul de luptă erau:

Trăească Împăratul!

Împăratul!

Astăzi, când vijelia vremurilor s'a liniștit, când avem și noi un cuvânt mângâietor în mijlocul atâtor necazuri ce ne copleşesc — e: „Împăratul“.

Puține drepturi, puține slobozenii ce biată avem și noi, toate numai *Împăratului* avem să le mulțămim.

Avem o biserică.... și drepturile acestei sfiute biserici (stăt uniții cât și neuniții) le avem numai din îndurarea Înălțatului nostru Împărat. Să ne aducem aminte, că toate laptele noastre se înviresc în jurul aceleiași sfiute biserici, care ne-a fost singura mângâiere în zile de desnădejduire.

Să ne aducem aminte, că preoții noștri sânt adevărații *părinți* ai poporului — luându-se afară cei nevrednici — acciași preoți, cătră cari nemuritorul nostru poet *Andrei Murășanu*

s'a îndreptat la 1848 cu strigătul seu chemător :

Proși cu crucea 'n frunte, căci oastea e creștină....

Avem o școală. Și cea mai de frunte dintre școlile noastre, care astăzi e mai amenințată, *gimnasiul din Brașov*, s'a ridicat earăși în anii, când Împăratul era singur stăpânitorul nostru....

Avem o mare reuniune culturală „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, o reuniune, a cărei nobilă ținută este luminarea poporului nostru, ridicarea lui din întunec la lumină; și reuniunea aceasta s'a ridicat earăși în anii, când Împăratul era singur stăpânitorul nostru....

Astfel am pute numera pe degete tot ce avem — căci nu avem mult — și total 'i-l datorim numai și numai bunului nostru Împărat.

Ear' astăzi?

Biserica noastră e amenințată, școlile ni-se răpesc cu puterea, și stăpânitorii nostri de azi după-ce au pus mâna pe blidul cu cireșele, după-ce s'au săturat bine, ne aruncă și nouă — simburii, lovindu-ne.

Astăzi, numai astăzi, când ni-se răpesc puținele drepturi ce le avem, vedem cât de mult sântem datori bunului nostru Împărat, care ne-a dat tot ce mai avem.

Credincioși moșilor și strămoșilor nostri, astăzi, când se împlinesc cincizeci de ani dela vremea când Împăratul nostru s'a suit pe tron, ne descoperim capetele, și în sunetul duios al clopotelor ce ne cheamă la casa Domnului, buzele noastre rostesc o rugăciune pentru bunul și bătrânul nostru Împărat.

Ziua de azi e zi de sărbătoare pentru noi Românii, și simțământul nostru de pietate nu ni-se turbură, când ne gândim, că Ungurii nu voesc să sërbeze alătura de noi.

Puțin ne pasă!

Noi am învățat dela părinții nostri, dragostea către Împăratul, și când vom

muri, vom lăsa cu limbă de moarte copiii nostri *dragostea Împăratului!*

Ungurii nu se bucură; prin aceasta vor arăta, că ei sânt tot rebeli și nerecunoscători ca mai înainte cu cincizeci de ani.

Drepturile ce ei le au, sânt mult mai însemnate, decât ale noastre; dar' astăzi noi nu ne gândim la aceasta, ci ne răfuim o datorință scumpă, când ne bucurăm și noi alătura cu bătrânul nostru Domnitor.

Căci părinții nostri ne-au învățat să fim mulțumitori celor-ce ne-au făcut vr'un bine.

Îmbuibății stăpânitori stau la o parte și nu vor cu dragă inimă să sërbeze.

Ear' noi ne descoperim capetele, și aducându-ne aminte de toate nedreptățile ce cărmuirea maghiară zilnic le face față de noi, cu drag ne gândim la bătrânul nostru Împărat, pentru care am luptat și vom lupta până la cea din urmă picătură de sânge, și cu pietate înțonăm din adâncul sufletului nostru :

*Doamne ține și proteje
Patria și pe Împărat!....*

Date biografice.

Împăratul și Regele nostru s'a născut la 18 August 1830 în Schönbrunn, lângă Viena. Părinții Împăratului au fost Archiducele *Francisc Carol* și Archiducesa *Sofia*. Până la 18 ani el a învățat, adunându-și cunoștințe folositoare, ear' la 1848 s'a dus în Italia, luând parte la războiul de acolo. La 2 Decembrie însă se afla în *Olmütz*, unde, după abdicarea unchiului seu, fu proclamat de Împărat fiind în vîrstă ceva trecut peste 18 ani. De aci înainte începură grijile și greutățile tinărului Împărat, căci nu e ușor lucru, să cămăști o împărăție așa de mare, și cu atâtea feluri de popoare. El însă s'a apucat de lucru și a dus domnia cu multă pricepere și înțelepciune. După potolirea războaielor ungurești, Împăratul a călătorit prin țările sale să le cunoască. În anul 1852 a fost în Ardeal și la invitarea lui *Iancu* a vizitat și *Munții-Apuseni*, trecînd peste muntele *Găina* unde se află și azi un monument (semn) de

peatră în amintirea acestei călătorii. La 1854 s'a căsătorit cu *Elisabeta*, fiica ducelui *Maximilian*, din Bavaria. La 1859 Austria perdă ținutul *Lombardia* din Italia, ear' la 1866 se perdă bătălia contra *Prusilor* (Barcuși), urmarea căreia a fost dualismul, adică împărțirea împărăției în două părți: Austria și Ungaria. De atunci au ajuns la cărmuirea Ungariei *Maghiarii*. Împăratul-Rege a mai purtat un războiu, cuprinderea *Bosniei și Herțegovinei*, la 1879. În afară de războaie Maiestatea Sa s'a îngrijit mult de înaintarea în bunăstare și cultura popoarelor, și aceste pot să fie mulțumitoare înțeleptei Sale ocămuri.

În viața familiară, Înălțatul nostru Împărat și Rege, pe lângă bucurii a avut și multe lovituri grele și întristătoare. Cele mai de frunte sânt, moartea fratelui seu, a împăratului *Maximilian*, care a fost pușcat în *Mexico* (America), moartea neașteptată a moștenitorului de tron *Rudolf* și uciderea iubitei noastre Împărătesse-Regine, în templată de curînd.

Iubileul din 2 Decembrie.

Ziua de 2 Decembrie era să fie sărbătorită cu mare pompă în Viena și în alte părți. În templată însă nerocirea dela Geneva, unde a căzut jertfă Înălțata Împărătesă, mult cercatul nostru Domnitor și-a exprimat dorința, ca sărbătorile să se facă fără mare pompă, fiind El și Înalta familie împărătească în doliu (jale).

În legătură cu aceasta amintim, că toți arhierii și consistoarele noastre au dat *circulare*, dispunînd, ca în ziua aceasta însemnată să se ție s'ujbe în toate bisericile noastre, ear' în școlile să se ție sărbători.

Parlamentul austriac a hotărît în o ședință sărbătorească, ținută Vineri, în săptămîna trecută, ca presiul să exprime Maiestății Sale în formă convenită simțimintele deputaților. Asemenea s'a făcut și în dieta Ungariei o propunere, ca să se exprime la protocol bucuria deputaților, că Maiestatea Sa a ajuns această zi și să nu se ție ședință, ca deputații să poată lua parte la slujba d-zoască. *Kossuth Ferencz* s'a împotrivit acestei propuneri, zicînd, că el nu poate saluta *iubileul Împăratului austriac*, căci el nu recunoaște decât Rege unguresc. Asemenea au mai vorbit și alți deputați din opoziție. Loialitate ungurească.

FOIȚA.

Pentru cărturarii dela sate.

Sub acest titlu „Gazeta Transilvaniei“ scrie următorul articol, asupra căruia atragem luarea aminte a cetitorilor :

Eată sosite earăși serile lungi, împotriva cărora o foarte mare parte a oamenilor nostri din popor se plîng, că nu știu cu ce „să le mai omoare“, că li-se urește și de atîta ședere, câtă le aduc aceste seri, dintr'un capăt până în celalalt al iernei.

Să ni-se ierte vorba, dar' plîngerea aceasta arată numai, că omul, care o face, este un neajutorat, un cap sărac de glavă. Un om harnic nici-odată nu se va plînge, că nu mai știe cu ce „să omoare vremea“, căci își va ști el afla lucru în tot timpul și ziua și noaptea, și vara și iarna. Despre acestea însă voi avea prilej de a vorbi altă-dată. Pentru acum vreau să stau de vorbă cu cărturarii nostri dela sate, îndeosebi cu învățătorii și preoții mai zelosi.

Un timp foarte potrivit pentru cărturarii din popor e cel de acum până în primăvară, ca să săvîrșească lucrarea binecuvîntată de a desgroa de prin comunele prin cari se află numeroasele date adese-ori foarte prețioase, din partea locului, privitor la stările de acum ale comunei în toate privințele precum și la cele din trecut, după cât pe temeiul de documente sau și numai pe spuse ale oamenilor de bun cuvînt, se poate face.

Nu mai de curînd s'a vestit în acest ziar, că o prețioasă carte a eșit de sub tipar, descriînd „Zarandul și Munții-Apuseni ai Transilvaniei“, de *Silvestru Moldovan*, din care s'a și reprodus un capitol frumos, despre „Detunata“.

Sigur, că cetitorii din părțile Detunatei se vor fi bucurat, vîzînd descris destul de amănunțit colțul lor de lume cu frumusețile și particularitățile sale interesante. Dar' știu și aceea, că nu unul va fi fost, care și-a fi zis: Multe știi și spui tu, scriitorule, dar' și mai multe și mai frumoase lucruri nu le spui, căci nu le-ai aflat.

Așa este! Nu se poate, ca într'o „excursiune“, adese-ori numai de o zi într'un loc, să află toate câte sânt de aflat din frumusețile, legendele scului loc. Aceste toate și cu destulă cunoaștere le-ar pute scrie, hotărît, numai cărturarii inteligenți, cari trăiesc în acel loc și venind în atingere mai cu un bătrîn, mai cu altul, mai cu un cioban, sihastru bun de cap și de gură, le aude și le poate aduna frumos pe toate.

Cartea dlui *S. Moldovan* asupra Zarandului și Munților-Apuseni ai Ardealului îmbrățișează un ținut foarte mare, încât nici nu se putea să între în toate amănuntele singuraticelor locuri atinse, dar' cărturarii nostri din acele ținuturi bogate, foarte bogate, în suvenirii scumpe pentru noi, avînd înaintea lor ca model această descriere, ar trebui cu toții să se ambiționeze și să-și zică: dar' eu știu și mai multe! locul nostru 'l-ai descris prea pe scurt, ai spus prea puține despre el din câte sânt de spus, — voi face-o aceasta eu!

Și fiecare luînd datele atinse deja în cartea dlui *Moldovan* și în alte cărți încă

„Foaia Poporului“ cu 2 florini.

Veste îmbucurătoare aducem cetitorilor noștri și peste tot publicului românesc.

Direcțiunea foilor noastre naționale a băgat de seamă, că mulți din țeranii noștri ar ceti bucuros „Foaia Poporului“, redactată anume pentru trebuințele oamenilor dela țeară, dar' le lipsesc mijloacele, ca să poată abona foaia cu prețul de 3 fl.

Luând în seamă aceasta, precum și împrejurarea, că în anii din urmă, fiind roada câmpului slabă, lipsele s'au sporit, direcțiunea foilor noastre a hotărât să aducă o jertfă însemnată pentru luminarea poporului. A hotărât să soarească prețul „Foi Poporului“ dela 3 fl. la 2 fl. pe an.

Această jertfă numai așa se poate face, dacă, precum credem, numărul abonenților se va spori în mod însemnat. Prețul de 2 florini pe an este așa de mic, încât ori-care dorește a se cultiva pe sine prin cetit, poate să-l dea, în schimbul „Foi Poporului“, care va fi redactată ca și până acum, cu material bogat național-politic, literar, economic și informativ și pe lângă aceasta împodobită cu ilustrațiuni.

Facem deci apel la iubii noștri cetitori, că vestind tuturor scărirea prețului la 2 fl. să stăruiască fiecare a câștiga cât mai mulți noi abonați la foaie.

Aceasta nu este numai în interesul lor propriu, ca să poată avea o foaie bună și ieftină, ci este și un interes național, căci unde intră „Foaia Poporului“ intră și lumina deșteptării naționale, ear' noi datorința avem a aprinde peste tot locul și în cea din urmă colibă țărănească, câte o lumină, să răspândească raze de deșteptare.

Sperăm, că cetitorii noștri își vor face fiecare datorința, și în această nădejde anunțăm, că dela Anul-Nou, 1 Ianuarie 1899, prețul „Foi Poporului“ va fi:

Pe un an . . . . . 2 fl.

Pe un 1/2 an . . . . . 1 „

ear' în România: 10 lei anual.

să se apuce de întregirea acelor, descriind și mai amănunțit ținutul, ori măcar comuna sa.

În chipul acesta s'ar da celui-ce ar voi să scrie odată istoria patriei noastre un material foarte prețios și li-se va face o mare folosire, ear' aceste descrieri vor rămâne ca tot atâtea documente prețioase pentru viitor asupra caracterului și înfățișării de azi a acestei patrii, înfățișare, pe care dușmanii neamului nostru încearcă cu atâta zel să o schimonosească, să dea despre ea o iconă mincinoasă.

Sunt multe motivele, cari pretind stăruitor dela cărturarii noștri dela sate a se dedica unei astfel de munci. adesea migăloase și fără spor. Între acestea e un motiv de frunte, că pe temeiul descrierilor credincioase a stărilor de lucrari, în toate privințele, în o comună și într'alta, bărbații noștri cu carte vor pute mai ușor observa scăderile de ici și de colo, și, călăuziți de știința lor, vor pute să dea îndrumările potrivite pentru îndreptarea lucrurilor cel puțin în viitor.

Dacă din aceste descrieri (monografii) a comunelor, cari însă trebuiesc să fie foarte

dl Barbu Delavrancea va ține în curând la Iași o conferință asupra chestiunii naționale, în folosul fondului comitetului național studențesc din localitate.

O întrunire naționalistă se va ține în Bêrlad la 29 l. c. v. Vor lua parte delegații comitetului studențesc din Iași și București, precum și delegații „Ligei culturale“, secția Iași.

Președintele Ligei, secția Bêrlad, dl senator Stroie Belloescu va lua toate măsurile ca întrunirea să aibă un caracter demn.

Hoțiile lui Krivány. Ministrul de interne a nimicit, cum se știe, hotărârea congregațiunii comitatului Arad, privitoare la modul cum să fie acoperite miile furate din banii orfanilor, de hoțul Krivány.

Chestiunea a venit de nou la congregație în ședința de Joi, 24 Noemvrie.

Românii au combătut energic poziția ministrului și a fișpanului, care aruncă asupra poporului noue sarcini, spre a acoperi cu ele hoțiile domnești. Au vorbit ca din inima asupritului popor: *Dr. Stefan C. Pop, Dr. Ioan Suciu și protopopul C. Gurban.* Ungurii nici nu s'au încercat să răspundă, ci s'au grăbit numai ca să voteze. Ședința a fost dintre cele mai furtunoase. La zdrobitoarele argumente românești haita de Jidani și mameleci fișpânești, pângăriți, de sigur de banii furați ai lui Krivány, nu știau răspunde decât cu urlături dobitocești și — cu votul. La votisare au și învins, se înțelege, cu 211 contra 83 voturi ale Românilor și câtorva Unguri.

Dintre Români numai paraponisiții *Moise Bocșan*, protopresbiterul Aradului și *Ioan Beleş*, deputat de ai lui Bánffy — au votat cu Ungurii lui Krivány. Chiar și Sever Bocșan, fiul bătrânului Bocșan a votat cu Români.

E vorba ca fruntașii români să concheme o adunare de protestare în contra acestor proceduri ale ministrului și fișpanului.

credincioase și nu cu infrumșetări false, — voi vedea, că în cutare comună, altfel la loc bun așezată, economia câmpului ori a vitelor e în decădere, că poporul merge spre sărăcie și scăpătare, dar' că toată pricina e poate felul prost de a cultiva pământul, ori soiul prost de vite și nedepinderea poporului cu alte lucrări aducătoare de venit, — ce ușor lui va fi a veni și a da îndrumările de lipsă pentru îndreptarea acelu popor earăși spre bine, spre înflorire!?

Dar' în astfel de monografii bine scrise, nu numai economul află material de studiu, ci și geograful și istoricul, și folcloristul, limbistul și toți! De aceea monografiile acestea sânt într'adevăr de mare preț.

Pentru adunarea datelor, pentru aranjarea și scrierea lor mai potrivit timp ca acesta al iernei cu serile sale lungi, nici nu este pentru cărturarul deștept și strgincios dela sate.

Oamenii noștri, cari așa de bucuroși se duc ori-unde, ca „să le mai treacă vremea“, vor merge foarte bucuroși serile la dl preot

Memorand la Regele.

Eată unde au ajuns stăpânitorii noștri: să fie siliți a se adresa la Împăratul-Rege cu un Memorand, în care să-l roage a delătura guvernul, care a vîrit toate păcătoșeniile în viața publică.

Când partidul național-român a făcut Memorandul și l-a subșternut Majestății Sale, arătând, că viața publică e stricată prin ocârmuirea păcătoasă a Maghiarilor, ziarele maghiare au alarmat publicul maghiar, au numit pe Români vînzători de patrie și membrii comitetului au fost osândiți la aspră temniță, în cunoscutul proces al Memorandului.

Și eată, că acum și ei să adresează cu un Memorand la Regele. Faini stăpânitori, n'avem ce să zicem.

Eată cum stau trebile:

Este știut, că noi Românii și celelalte naționalități, cum sînt Slovacia și Sêrbii, nu luăm parte la ocârmuirea țerei, nici în dietă, lăsând pe Maghiari singuri. N'au voit să ne lase să fim reprezentați cum se cuvine; după numărul nostru, i-am lăsat pe ei singuri.

Și ocârmuirile și dietele lor, ce au urmat de 31 de ani, s'au purtat cu noi tot mai aspru, tot mai tiranic, dar' s'au purtat rău peste tot și în viața publică, călcând legile, neascultând de ele, folosindu-se de mituri, de corupții și de tot felul de mijloace mârșave, numai să se poată ține la putere. Aceasta e icona vieții publice maghiare și în contra acesteia să plîng acum o seamă de deputați, anume cei din opoziție.

Acestia vîzînd, că corupția devine tot mai mare au făcut un Memorand, pe care săptămîna trecută l-au prezentat dietei, ca să se desbată și apoi să fie înaintat Regelui.

Deputații cari au făcut Memorandul sînt 96 de inși, din cele trei partide opoziționale (partidul „național“, „poporal“ și „independent“) și ei cred, că chiar dacă ar fi respins de dietă, totuși Majestatea Sa va lua cunoștință despre cuprinsul lui.

Memorandul spune la început, că el se face în niște momente, când constituția maghiară e amenințată de o crîșă grea, provocată de guvernul de acum. Se arată apoi spiritul constituției și cum la noi se falsifica

învățători, alți ori cărturari, unde au fost poftiți, ca să spună și unul și altul despre ce știe, despre cum e acum, și cum a fost mai înainte, și cum îi spunea tata ori moșu, că fusese și mai înainte!

Și poți aduna date foarte de preț și interesante despre economie, biserică, școală, credință, religiozitate, stări publice, datini, legende etc. etc. Apoi le grupezi frumos și, de n'ai vreme să le și pregătești de dat la lumină în iarna asta, le lași pe iarna viitoare, dar' le ții la îndemână și le mai întregiești când îți vine bine.

Ar fi aceasta o lucrare, care ar aduce multă laudă celor-ce ar săvîrși-o. De aceea atragem luarea aminte a cărturarilor noștri din popor asupra acestui lucru și le propunem, plini de dorință pentru lucruri frumoase în interesul neamului nostru, ca să se hotărască și să se pună pe lucru cu toată seriozitatea, nu numai cei din Munții-Apuseni, despre cari făcărăm amintire mai sus, ci de pretutindenea.

Se vor afla negreșit ziare, cari să dea loc acestor interesante și folositoare lucrări,

alegerile și viața publică se corupe. Eată ce zice el:

„Sunt două mijloace prin care se falsifică delegarea voinței națiunii, pe lângă observarea formelor de alegere și anume: *banul și volnicia puterii.*”

Gvernul Maiestății Voastre folosește ambe aceste mijloace în o măsură ne mai pomenită până acum. Știm, că abia a succes undeva ca să impedece aceste abuzuri la alegeri, dar' unde se pune pond pe sinceritatea vieții constituționale, acolo legislațiunea desvoaltă o necontenită activitate pentru introducerea de reforme prin care să impedece abuzurile și puterea publică dă mâna cu legislațiunea ca să realizeze această voință. Prin astfel de străduințe serioase și consecutive a succes mai întotdeauna ca alegerile să fie scutite de astfel de abuzuri cel puțin până la măsura, ca acelea să obvină numai rar și abia se poată atinge sinceritatea transpunerii voinței naționale.

„Nu se întemplă astfel în patria noastră. Legislațiunea la noi de mai multe decenii nu lucră nimic în direcția aceasta; garanțele legale pentru libertatea și curățenia alegerilor sânt neîndestulitoare și chiar și acele cari sânt nu se respectă, ci cele mai multe autorități desvoaltă o adevărată concurență în încălcarea aceloră.

„Dar' toate acestea până acum au fost numai abuzuri ascunse, câte odată negate, adese-ori înfrumșetate, a căror justificare teoretică însă nime nici n'a încercat să o facă. Și până-când aceasta așa a fost, tot am putut spera că principiul lăsat la o parte, dar' ne-tăgăduit al libertății și curățeniei alegerilor, mai curând ori mai târziu se va afirma și în viață.

Gvernul de acum al Maiestății Voastre însă a creat o nouă stare pe terenul acesta o astfel de stare, care după cât știm nu mai are seamăn la nici o națiune constituțională din întreaga lumea cultă.”

După aceasta se arată toate încălcările de lege, făcute de guvernul de acum și cu deosebire de capul acestuia, de Bánffy, apoi se spune, că în ce primejdie se află constituția și se roagă de Maiestatea Sa să restabilească siguranța constituției, delăturând pe cărmuitorii de acum, cari o primejduesc și să încredințeze altora frânele guvernării.

ear' unii dintre autori poate le vor tipări pe cheltauiala lor ori în tovărășie cu cei din partea locului, și vor face un lucru foarte de laudă prin aceasta.

Doritorii de a scrie monografia unui hotar mai mare, a unui ținut mai întins, pot afla un bun model și călăuz în cartea dlui Silvestru Moldovan „Zarandul și Munții-Apuseni” sau în „Țeara-Noastră” de același autor; ear' cei-ce vor a-și descrie cât mai bine numai comuna lor, află un foarte bun îndreptar și model în „Monografia comunei Orlat”, făcută de dl Romul Simu, și premiata mai anii trecuți. Se pot fiecare din acestea procura dela „Tipografia” din Sibiu, „Zarandul” cu 1 fl., „Monografia Orlat” cu 25 cr.

Dorim din inimă, ca serile „lungi” de iarnă să ne dea în primăvară cât mai multe lucrări de acestea, cari ne vor fi și de folos și și dovezi despre inteligența și hărnicia cărturarilor nostri dela sate.

SCRISORI.

Sfințirea bisericii din Igrîța.

Igrîța, 24 Noemvrie c.

În ziua de 20 Noemvrie ziua SS. Arhangeli în comuna Igrîța, (com. Solnoc-Dobâca) s'a făcut sfințirea noiei și frumoasei biserici. La actul sfințirii a asistat un public numeros: țărani din o mulțime de sate din jur și din depărtare, inteligenți, români și străini, a fost un adevărat »pelegrinaj«.

Toate ceremoniile bisericesti la noi Români sânt nespuse de frumoase, sfințirea de biserică însă se pare a fi coroana tuturor. Și cum aceasta — de regulă — se întemplă în fața unui public numeros, îmbracă caracterul unei manifestațiuni naționale. Poporul nostru e mișcat de frumșeta religiunii sale, să umple de o legitimă mândrie uitând că politicește stăm atât de îndărăt, simte că prin religiune stăm în primul loc. El vede pe cei străini, pe cei de altă religiune uimiți, fermecați de frumșeta și maiestatea religiunii sale, deci cu mai mare iubire și-o iubește, credința și-o întărește ca stânca... și această credință, iubire și alipire a Românului față de religiune se reflectează asupra neamului său.

Binecuvântarea bisericii a îndeplinit-o dl protopop Sabin Coroianu asistat de 9 preoți. Funcțiunile s'au început la 8 ore a. m. cu utrenia în biserică cea veche, după terminarea căreia mult on. domn protopop S. Coroianu a luat adio dela vechea bisericuță în cuvinte așa de mișcătoare, încât a stors lacrimi.

La sfânta liturgie preotul din Lona Ioan Murășan a rostit o frumoasă predică către popor, afară sub cerul liber, încunjurat de sute de oameni, cari cu suflarea nădușită sorbeau toate cuvintele lui.

În fine earăși ia cuvântul dl protopop, și cu o măiestrie adevărat oratorică, în termeni potriviți și înflăcărați mulțumește tuturor binefăcătorilor cari au jertfit pentru mărirea lui Dumnezeu și podoaba sfintei biserici. Momentan s'au prezentat unii oameni din sate străine, gata a procura câte ceva pentru noua biserică.

Mai țin de plăcută datorință a aduce tributul de recunoștință zelosului preot Traian Deac, prin zelul căruia în una și aceeași zi s'au binecuvântat două biserici nouă: aceasta din Igrîța, și cea din Frîșiu, pe care o a ridicat încă pe când era acolo preot.

Acest brav preot, e dovadă vie, că omul cu perseveranță și zel poate ajunge frumoase rezultate. Mă simt îndatorat a aduce mulțumită d-sale și st. d-sale soție pentru frumoasa primire și ospitalitate cu care am fost cu toții împărtașiți.

Cler și popor, ne-am despărțit și depărtat de acest frumos loc, mângâiați și întăriți în credința noastră. *i. m.*

„Reuniunea sodalilor români din Sibiu”, în serviciul copiilor săraci.

Din Sibiu am primit încă cu data de 9/21 Noemvrie c. următoarele: Sânt încă sub impresia nesfârșitelor aplause, cu cari marele public sibian intrunit seară în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus” la producțiunea de binefacerea „Reuniunii pentru daruri de Crăciun copiilor săraci, încă neobligăți la școală” (fără deosebire de confesiune) — a ținut să răsplătească frumosul debut al bravului cor al Reuniunii sodalilor nostri, de sub conducerea zelosului dirigent dl Candid Popa, învățător. La această producțiune și-au oferit binevoitorul concurs Reuniunea „Typo-

graphia” (cu cor bărbătesc și mixt), corul de bărbați al Reuniunii „Eintracht”, corul mixt al „Reuniunii sodalilor români”, apoi o societate de diletanți și orchestra muzicii militare. În Reuniunea „Typographia” sânt în majoritate tipografi, ear' în „Eintracht” meseriași păpușari. Cea dintăiu dispune și de un bun cor de dame, cam 20 la număr. Reuniunea sodalilor nostri are cor mixt constătător din 35—50 bărbați și 15—20 dame. Trecând peste punctele excelent executate de orchestra muzicii noastre militare, mă opresc la prestațiunile corurilor Reuniunilor, cari toate au fost la înălțimea misiunii. Punctul 3 „S häfers Sontagslied”, cor bărbătesc de Kreuzer, ținut în melodie cu timbru mult puțin religios a fost corect executat de corurile bărbătești ale Reuniunilor „Eintracht” și „Typographia”. Punct 4 „O erster Hauch der Frühlingsluft”, executat de corul mixt al „Typographiei” în care a prevalat vocile de dame, — în urma aplauselor a fost bissat. La punctul 7 „Stăncuța”, cor mixt de Musicescu, scena din fața salei ne-a transportat în frumoasa Seliște cu costumele pitorești seliștenești, ce atât de bine le prinde pe hărnicile și frumoasele noastre coriste. În marea mulțime de public nemțesc, coristele noastre apăreau ca lebedele atât de albe și draguțe. Deja pășirea pe scenă a corului a fost întimpinată de lungi și nesfârșite aplause și de „Hook” și „Trăiască”. Executarea însăși a electricat publicul participant. În urma freneticelor aplause, ce nu voiau să înceteze, corul nostru silit a fost a executa încă odată întreg numărul. Bine a executat corul bărbătesc „Eintracht” punctul 9 „Das Kirchlein” și și mai bine corul mixt al „Typographiei” punctul 10 „Wanderlied”-ul. Într'aceea publicul frapat și încântat de prestațiunea corului Reuniunii sodalilor nostri își manifestă prin rostul dlui president al Reuniunii de ajutorare a copiilor săraci, dorința, ca Reuniunea să execute încă ceva afară de program. Astfel Reuniunea noastră a executat corul bărbătesc „Cântecul marinariilor” în mod excelent. Aplausele urmate n'au putut fi calmate decât după-ce bravul cor a mai executat cântarea „La o rândunea”. Prin aceste prestațiuni ale sale, Reuniunea sodalilor nostri, cari acum s'au produs pentru prima-dată în fața publicului german din Sibiu, s'a dovedit a sta dacă nu asupra nivelului, la care stau Reuniunile surori din clasa de mijloc sibiliană, apoi cel puțin alături de ele. Dirigentul nostru dl Candid Popa, care mult ostenește și asudă întru instruirea meseriașilor în cântări, și presidentul Reuniunii dl Victor Tordășianu, au fost felicitați pentru valorosul concurs, ce l-a dat Reuniunea și prin ce a contribuit cu prisosință la denarii, ce meniți sânt a încălzi multe inimi înghețate ale copiilor săraci din orașul nostru. Compoziția „6-me Air Varié de Beriot”, executată pe violină de studentul cuintan S. Biemel cu acompaniarea la pian a d-șoarei Schell, și „Das Grab auf der Haide”, executate de basistul Klein, au fost viu aplaudate. Piesa teatrală „Nummer 777” — bine și exact predată, a ținut publicul în continuă bună dispoziție. Peste tot producțiunea a satisfăcut tuturor așteptărilor. Pe lângă rezultatul moral cel material este și mai satisfăcător. Publicul român la această producție internațională a fost foarte puțin, ceea-ce numai spre laudă nu ne poate servi. Am ținut să descriu pe larg decursul acestei producțiuni, ca astfel să vadă și Români nostri cum Sașii de aici știu sări în ajutorul copiilor săraci.

Un Român.

PARTEA ECONOMICĂ.

Scutirea pomișorilor tineri în contra gerului.

Cu cât o plantă este de soi mai ales, cu atât îi strică mai mult frigul; pentru aceea ea trebuie scutită cât mai bine în contra înghețului.

Unii iau măsurile de lipsă spre acest sfârșit încă de pe vară. Anume: împedea creșterea din cale afară până într'un târziu a altoilor, ceea ce se face: 1. prin slăbirea rădăcinilor, tăind una din ele; 2. prin tăierea rămurelelor mai slăbuțe; 4. prin ciontarea vârfului dela ramurile mai bine dezvoltate, și 4. prin ruperea unor frunze. Ceste două din urmă se fac toamna. Cu chipul acesta altoiul se întărește mai bine și nu-i rămân părți gingașe, nedezvoltate deplin, cari se degere cu înlesnire.

Pentru scutirea altoilor și peste tot a pomișorilor de-adreptul în contra gerurilor sunt mai multe mijloace. Cei mai gingași trebuie acoperiți la toată întâmplarea, și mai cu seamă cei răsăriți în anul acesta din sămânță. Ca material de acoperit este potrivit gunoiul de cai; acesta se măruntă, punându-se printre pomișori. Buni sunt spre acest sfârșit și măcăci, mai cu seamă în pământ umed ramurile scurte ale acestora fac bune servicii. Așternutul de frunze e potrivit cu deosebire în locurile, unde nu ajung prea tare vânturile, cari ușor pot să-l strice, împrăștiind frunzele. Muschiul încă e bun, dar' numai în locuri sbicite; în cele umede muschiul face să sufere plantele de umezeală. Pentru acoperirea pomișorilor de tot tineri și gingași, cum sunt cei creșcuți numai din primăvară, paieile nu sunt potrivite.

E foarte de recomandat, ca în jurul pomilor tineri pământul să se întocmească astfel, încât apa să se poată trage cel puțin în depărtare de 2 urme dela trunchiul. Spre acest sfârșit se adună pământ în jurul trunchiului până la locul unde el este altoit. Primăvara să se strice această întocmire.

Îngroparea sau butășirea întregii plante în pământ, care trebuie să fie sbicite s. p. cum e de regulă în vii, este procedura (lucrarea) cea mai simplă și sigură. Însă nu toți pomișorii se pot încovoia, căci cei mai mulți s'ar frânge. Cel mai bun mijloc este și rămâne legarea cu paie de jur împrejur.

Înrîurinta întunecimei pentru buna iernare a albinelor.

Cercările au dovedit, că stupii ținuți peste iarnă în localuri uscate, călduroase și liniștite, iernează mai bine; adecă albinele mănâncă mai puțin, pier mai puține și boala așa numită cufoare se arată mai rar.

Coșnițele cu urdiniș larg n'au întunecimea de lipsă și în ele albinele n'au odihna recerută, ci în continuu sunt aplicate spre eșire afară. Această neliniște albinele o arată prin șgomotul ce îl fac.

În stăruința aceasta a lor albinele capătă poftă de mâncare. Prin aceasta se mărește deoparte primejdia de a-și găta hrana, de altă parte îmbolnăvirea de cufoare. Întâmplându-se ca târziu toamna, iarna sau primăvara de timpuriu să se arete niște zile frumoase cu soare, albinele sunt ademenite a eși cu mulțimea afară, unde ajungând pe zăpadă, toate se prăpădesc.

Coșnițele cu urdinișul liber sunt cercetate și de unele pasări, cari neliniștesc albinele și le împuținează.

Deci, unde numai este cu puțință, albinele trebuie iernate la întunec. La toată întâmplarea însă este neapărat de lipsă ca urdinișele să se strîmteze și dinaintea lor să fie puse obiecte, cari să țină întunec, dar' fără a le astupa și astfel să rămână până sosește timpul de a slobozi albinele la șborul de curățire. Astuparea de tot a urdinișului nu trebuie făcută, pentru-că albinele au lipsă de aer curat, proaspăt și peste iarnă.

Despre îngrijirea animalelor de casă peste tot.

(Urmare și fine).

5. Mișcarea.

Mișcarea este de lipsă pentru toate animalele, în locul cel dintâiu pentru animalele tinere. Prin mișcare potrivită se desvoaltă nu numai muschii picioarelor și copitele se fac mai puternice și regulate, ci toți muschii trupului se întăresc, asemenea și încheieturile, mersul devine mai bun, chiar și inima și vasele sângelui se desvoaltă mai bine și se întăresc.

Mișcarea trebuincioasă animalelor tinere se ajunge în modul cel mai ușor, mai potrivit și mai deplin prin mînarea lor la pășune. Locurile de alergat sunt neapărat de lipsă nu numai pentru mânzi, ci și pentru viței ș. a., cari în fiecare zi trebuie să facă mișcări și alergări de câteva ciasuri. E rău că în multe comune singura mișcare, ce animalele tinere o fac în mod regulat, este atunci când se mînă la adăpat.

Porcii în multe comune se scot la pășune, dar' nu atât pentru-ca să se nutrească, cât mai cu seamă pentru a le da prilej să se miște. Aici este de a se ave în băgare de seamă, că cu cât locul de pășune e mai aproape, cu atât porcii au sânge englezesc (rece) și devin mai simțitori față de frig, căldură și mișcarea repede.

6. Grija de căpetenie.

O lipsă de căpetenie pentru buna afare a animalelor ce se țin în grajd: cai, vite și porci este *curățenia*. Ținta de căpetenie a curățeniei este a ține porii (găurelele) pielei deschiși, pentru a înlesni asudarea și pentru a încunjura mîncărimea pielei, care se pricinuește

prin sudorile uscate și a împedea prăsierea insectelor, care mai cu seamă la animalele tinere vine adese-ori înainte. Pentru cai și vite se potrivește foarte bine zicătoarea: „Bine curățite sunt pe jumătate nutrite“. Animalele tare asudate sau plouate timp mai îndelungat se freacă cu sucituri de paie, picioarele întinate se spală; în alte împrejurări curățenia cu țesala și peria este îndestulitoare. Caii cari nu sunt aplicați spre tusa, în timpul verei se duc la scaldă. Chiar și pentru porci curățenia cu țesala este foarte bună. Dacă aceasta n'ar suferi trebuie să aibă în apropierea cotețului un stîlp, de care să se poată scărpină, când le place. Scaldă încă e de lipsă porcilor; dacă lipsește un potrivit loc de scaldă naturală, trebuie să se facă în curtea menită pentru porci o groapă pardosită cu peatră ori cărămidă sau altcum cupțușită, unde porcii să se poată scaldă, fără a se întina. Le place mult porcilor în timpul călduros al verei să fie împrășcați cu ajutorul unei bote de udat. Păduchii seucid în modul cel mai ușor prin un decoct (fertură) de tăbăc, din care se pune o parte la 20—25 părți de apă, sau din sămânță de pătrânjei pisată. Animalelor tunse ajută sigur și ungerea cu o amestecătură din o parte benzină și 6 oleu; celor netunse li-se poate ajuta, dacă se peptenă cu un peptene muiat în leșie de potașe și dacă după fiecare tragere peptenele se moaie în leșie; după peptenat animalul se unge bine cu o amestecătură din o parte săpun verde și 3 leșie de potașe.

După 24 ciasuri ungerea se departează cu o perie muiată în apă caldă și această lecuire se repetează la 4 zile. Ouăle, pe cari insectele ce năpăstuesc oile le așază în pământ, se pustiesc, dacă în grajdul oilor se pune pe timp mai îndelungat gunoiu proaspăt de cal.

Scăderile la cai.

Scăderile, ce caii le-au căpătat ca moștenire dela părinții lor, nu se arată în timpul tinerețelor, ci mai târziu. Aceste scăderi sau cusururi pot să se peară după mai multe generațiuni și dintr'odată să se iviască earăși.

O boală lăuntrică, care nu arată schimbări în părțile din afară ale calului și mai cu seamă în ce privește nutrirea lui, este *suspinul*. Un cal cu această boală, fiind atins, sau chemat, rămâne nepăsător. Astfel de cai mănâncă cu încetul și neregulat, întrerupând adeseori mîncarea. Dacă calul cu suspin, la care îi mai zice și *cal aprins*, a căpătat această scădere înferbentat fiind prin fugă, el se arată și mai nesimțitor, chiar și în contra lovirei cu pintenii și cu biciul.

Calul aprins, fiind călcat pe unghie (copita) și virindu-i-se totodată degetul în ureche, el rămâne nesimțitor.

Calul aprins are răsufare scurtă, grabită și anume tragerea în lăuntru a aerului e lungă, ear' aruncarea afară a aerului puternică. El răsufă de 12—15 ori pe minut, cu care prilej nările 'i-se mișcă puternic.

Când un astfel de cal e liniștit, răsufarea fi este ca și a unuia deplin sănătos. Dar' făcând o mișcare în trap răsufarea se schimbă. Un cal sănătos timp de 5—10 minute după-ce a încetat trapul, face 30—35 răsufări, cel aprins însă face 50—70. Răsufările unui cal aprins sunt ostenite, înădușite și scurte, tușind lesne când 'i-se strîng laringile (răsufătoarea). După-ce a făcut o fugă puternică, un cal sănătos la 2—5 minute răsufă earăși ca mai înainte; unui aprins fi trebuie 10—15 minute pentru a-'și veni în ori. Fiind calul bolnav de timp îndelungat pērul lui se înăsprește și nu mai lucește.

Drept aceea, pentru a putē cunoaște scăderile cailor ei trebuie observați sau cercetați, când se află liniștiți în grajd și după aceea fiind puși la muncă. În grajd, calul deplin sănătos ține capul și grumazul în sus, nu se sparie, nu mușcă, nu dă cu picioarele și nu se arată neîncrezător sau spărios.

Scăderile cailor sînt: când ușor își fac vînt, când se sparie, când aruncă cu capul, când la înhămat sînt neliniștiți, când își lovesc buzele de olaltă, când își sorb balele, când rod la iesle, când așează dinții pe iesle și bufnesc, când mușcă căpăstrul ș. a.

Bogății îngropate.

Năsăud, 23 Noemvrie.

Din sorginte demnă de toată încrederea aflu, că în fine clădirea liniei ferate Beclean—Năsăud—Ilva-mică este decisă și că societarii au primit din partea guvernului autorizația necesară — cauțiunea de 600.000 fl. fiind complet depusă.

După-cum am auzit, cu 1 Februarie 1899 se vor începe lucrările secțiunii Beclean—Năsăud, cari vor fi terminate în cursul anului, ear' în 1900 se va clădi secțiunea Năsăud—Ilva-mică.

Această linie laterală este menită să devie odată o linie principală, pentru-că este croită a fi o legătură prin Dorna-Vatra cu căile ferate bucovinene. Atunci drumul cel mai direct între Marea-de-nord și Marea-Neagră va trece prin valea Someșului.

Pentru noi Români transilvăneni în genere, în special însă pentru locuitorii ținutului traversat de sus numita cale ferată deschide o perspectivă nouă de întreprinderi, de muncă și de câștig!

Că solul miciei noastre patrie conține comori enorme, este știut. Nu se știe însă, cât de grandioase pot să fie, pentru-că nime nu s'a ocupat serios cu descoperirea și exploatarea lor.

De câte-ori 'mi-se oferea ocasiunea să vorbesc în privința aceasta cu oamenii nostri conducători, regulat primiam răspunsul:

»Da, da, domnule, d-ta poate să ai drept, 's'ar putē face ceva; dar' n'avem bani și n'avem oameni speciali«.

Cântecul acesta 'l-am auzit de multe-ori și refrenul era: »n'avem bani și n'avem oameni speciali«.

Și dacă făceam pe unul sau pe altul atent la cutare Jidan pirlit, care în scurt timp s'a îmbogățit, mai prin exportul de lemne, mai prin exploatarea unei mici întreprinderi, ear 'mi-se spunea:

»De! domnule, Jidanul e alt om!«

Sînt de fermă convingere — și în ale negoțului pot să-mi exprim opinia mea, dela care nu mă abat — că noi Români ne dăm un testimoniu de paupertate, admitînd că străinii sînt mai presus ca noi și că mergînd dela ideea aceasta greșită, nu ne-ar mai rămânē alta, decît să bāgăm mînile în sîn și să privim, cum alții ne exploatează!

Din firea lui, Românul e deștept, dar' îi lipsește curajul să se apuce de negoț, și pare-'mi-se că mulți cred, că o industrie românească în Transilvania e imposibil a se înființa.

Pe giganticii nostri munți, păduri seculare, în pântecile munților metale, a căror cantitate nici că se cunoaște; urme de mine, exploatare încă de vechii Romani, pe urmă ape minerale, cărbuni de peatră, petrol, caolin (pământ de porcelan) etc.

Apele munților, clare ca cristalul, încât ai putē să vezi chiar un ac în fundul rîului, par'că ar vrē să-'ți spună prin câte straturi de diferite metale au trecut, până-ce s'au filtrat așa de admirabil. Și pe urmă mari cantități de bicași (Kieselstein, franț. caillou), de o calitate atît de neîntrecută, încât fabrici de sticle din interiorul țerei le importează de pe valea Someșului, sacrificînd mari spese de transport.

Mulți din cetitorii »Tribunei« cunosoc de bună-seamă încântătoarea panoramă, ce se desfășură, mergînd spre Rodna-veche și Valea-vinului. Cu deosebire ținutul dintre Sângeorgiul-românesc și până în fundul munților, e plin de izvoare cu ape minerale; e destul a reaminti băile Sângeorgiului, cele dela Anieș și Valea-vinului, localități balneare cu bun renume, care a trecut și frontierele patriei.

Luând drumul dela Năsăud pe Someș în sus, în apropiere de 2½ chlm., dăm de Rebrășoara, o comună mare curat românească. Dincolo de Rebrășoara se revarsă în Someș rîul *Rebra*, cu apă destul de suficientă pentru-ca, să poată duce în spatele lui plute. Continuând drumul pe rîul *Rebra* în sus înspre munții din cari izvorește, găsim alte 2 comune românești, adecă satele *Rebra* și *Lunca-vinului* sau *Parva*.

Aici par'că natura a grămădit toate avuțiile sale.

Oare n'am putē noi pune aci basa unui mic început de industrie națională?

Să cercetăm!

Dacă într'adevăr sînt în ținutul nostru cărbuni de peatră și petrol,*) exploatarea acestor materii ar trebui făcută pe o scară mare. Aci admit, că spre a ajunge la un bun rezultat, forțele noastre materiale sînt prea slabe; ar trebui să aducem geologi, savanți, oameni speciali, cari să studieze terenul și să facă multe sondaje — lucrări întroduse, cari costă sume mari. *Singuri* n'am putē reuși, pentru-că, cum am zis mai sus, o exploatare rațională a acestor 2 materii — cărbuni de peatră și petrol — recere capitale mari, instalațiuni tehnice moderne, și nu trebuie trecut cu vederea, că abia după ani de muncă, aparatul poate să funcționeze.

Dar' dacă ne-am pune în tovărășie cu mari capitaliști străini? Îmi aduc aminte de o excursiune ce o făcusem acum vre-o 12 ani în România, pe valea Prahovei, la Ploești, Cămpina, Băicoiu, Doftana, — ce era atunci și ce este astăzi! Rēposatul *Hernia* avea pe vremea aceea la Cămpina câteva puțuri de păcură, instalațiunea era cît se poate de primitivă, — și astăzi sînt zeci de milioane de franci angajați în industria aceasta, milioane puse la dispoziție din partea Englezilor, Holandezilor, Nemților, ba chiar și a Ungurilor!

Pentru o întreprindere *sănătoasă* se găsește totdeauna în străinătate *bani ieftini!*

Nu intră în cadrul acestui articol, ca să explic, pentru-ce străinătatea plasează cu predilecțiune capitale mari în întreprinderi bune. Mă vor înțelege însă oamenii nostri de finanțe, când mă voi provoca la etallonul rentelor, a consoalelor și a hărțuilor de stat din Engiltera, Francia, Germania, Țările-de-jos etc.

Caolina se găsește împrejurul satului *Parva* (și pare-'mi-se că tot satul e clădit pe caolină) în cantități mari. De aici s'au transportat sute de carē de caolină în România, spre a fi întrebuintată la lucrările forturilor de acolo.

Un Sas întreprinzător chiar a cumpărat la *Parva* un petec de pământ, a luat probe de caolină și le-a trimis la *Meissen*. 'I-s'a răspuns de acolo, că pământul ar fi bun, — dar' fi mai lipsește un element! Din altă parte aflu că acest element s'ar găsi în cantități mari lângă *Lăpuș*. Oare Sasului 'i-a lipsit elementul din *Lăpuș*, sau doară paralele necesare?

(Va urma).

Din viața animalelor.

— Muzica și animalele —

! (Urmare).

Vērul cānelui, lupul, e tot așa. Lupul se infurie, când aude sunete ascuțite, și devine furios și chia. se îmbolnăvește când îi silești s'asculte sunete mai joase. Prin păduri, ca să te păzești de întâlnirea cu lupii, afară de șgomot — care îi sparie, — poți întrebuinta cu succes și vr'un instrument musical cu sunete joase: o vioară, cîntănd cu coardele cele grocse, un violoncelo, un contrabas, un bombardon, chiar și flautul (flota).

*) 'Mi-se spune, că pe hotarul *Rebrășoarei* și a altor comune învecinate se găsește cărbuni chiar deasupra pământului, ear' lângă *Vărărea* sau *Nepos*, oamenii nostri captează petrolul, care plutește deasupra apei, și-'l întrebuintează la luminat.

Și ursul e neînbitor de musică. Dar nu-l supără. Îl supără însă sunetele neregulate, nearmonioase. Asta se observă, bine înțeles la toate animalele, cari iubesc musica. Însă și pe acele cari n'au nici un simț musical — bou, oaia, porcul, etc. — îi supără sunetele scoase fără nici o rînduială. Și earăși cănele e protivnic tuturor animalelor: el e singurul animal mai mare, căreia îi face plăcere sunetele urite și de-avalma, întocmai ca copiilor, și în naivitatea lui se simte mulțumit de nebunaticul amestec de țipete.

Sunetele ascuțite și pătrunzătoare, înfurie pe multe animale. Pilda cea mai apropiată e curcanul, care se sbârleşte și s'aprinde, când aude înierături ascuțite și e în stare să te atace. Hienele, din menagerii, când li-se fluieră cu sirena la grilaj, devin așa de furioase și mușcă drăgii de fer, încât te prinde groaza. Sunetele ascuțite spărie chiar și pe cele mai puternice animale. Bivolul sălbatic se înfurie când aude sgomot de pușcă, dar' fuge ca un smintit când aude un sunet ascuțit de trîmbiță. Leul, când aude cântecul cocșului, dacă e liber pune coada între picioare și fuge orbește ca un câne când te vede plecându-te după poatră. ear' în menagerie se tîrfe într'un colț, se pitește și tremură din tot trupul.

O să vă mirati acum de un lucru, că dintre animalele cele mai peste măsură iubitoare de musică sînt șerpilii. Naturaliștii au făcut nenumărate probe cu ei și știu spune nenumărate pîde. S'a întemplat de mulțori, că pe malurile stîncose ale mării, un om care cântă cu flautul — acest instrument le place șerpilor mai mult — s'a văzut deodată înconjurat de șerpi, toți stînd liniștiți și ascultînd.

În vivarii — menagerii mari — unde vezi și câte 100 de șerpi de același neam într'o odăiță de sticlă, observi că la cântecul flautului toți șerpilii cari până atunci băjbăiau, devin liniștiți și nu se mai mișcă. Unele neamuri de șerpi sînt mai iubitori de cântece monotone, altele de cântece mai variate. Acești din urmă se pot dresa să joace. În Indii mai ales, sînt îmblînzitori de șerpi, toți musicanți buni, cari vînează șerpilii prin păduri: cântă, și șerpilii vin singuri la om. Omul le cântă mult; a doua zi vine eară, a treia zi eară, și tot așa, până-ce îl cunosc șerpilii, cari — bine înțeles nu sînt otrăvitori — i-se suie pe picioare, pe brațe, se încolăcesc pe după gâtul lui și ascultă cântarea. El apoi cu timpul îi dresază să joace fel de fel de jocuri, să facă mișcări frumoase și câte altele — toate numai prin signale din flaut. Dacă șerpilii sînt otrăvitori, el îi prinde întăiu în clopote de sticlă și le rupe dinții cei răi, apoi îi lasă liberi

Din „Albina“.

Sfaturi economice.

Cînd vițeei după întercare se umflă.

Mulți economi dedau vițeei îndată dela început să nu sugă, ci să bea laptele muls. Cu chipul acesta atît vacile, cât și mai ales bivolițele, nu capătă mulțimea de învături rele, dela cari nici-cînd nu se mai pot desvîța; și apoi, ori să ține vițelul ori ba, vaca stă bine la muls și sloboade tot laptele.

Se întemplă însă, că vițeei beau laptele din nas cu prea mare lăcomie și acesta nu se așează cum trebuie la locul lui, din care pricină vițeei își strică rîzna

și se pot ușor prăpădi. De aceea trebuie să se poarte de grije, ca ei să soarbă laptele numai în mici porțiuni. Aceasta se poate face dându-li-se în gură degetul cu prilejul sorbitului sau mai bine cu ajutorul unui țîț de gami. Sînt și anumite aparate (vase) de beut lapte. Aceste sînt acățate de pîrete. Pe lângă lapte cel mai bun nutremînt pentru vițeei este ovîsul sau sîmînta de in pisate și tîrîțele. Mai tîrziu li-se poate da și puțînă fîină de bob. Aceasta face, ca vițelul să capete un pîr fin luciu.

Săparea grădinei în timp friguros.

Cînd pămîntul e moale nu trebuie a se îngădui umblarea prin grădină, pentru-că locul se întărește ca cărămidă, și nu-și mai vine în fire tot anul. Pe timp umed e rău și a săpa pămîntul în decursul toamnei. Mult mai bine prinde însă săpătura, ce se face grădinei în timp de îngheț, firește nu prea mare. Mai în fiecare iarnă sînt zile frumoase, în cari pămîntul se poate săpa cu hârlețe bine ascuțite. Pămîntul cu chipul acesta este supus în mod temeinic lucrării aerului și înghețului, se mîrunțește și frăgezește.

Scutirea merelor și perelor în contra sbîrcirei.

Soiurile aplicate spre sbîrcire se pun straturi în vase; între straturi se pune așternut uscat s. p. nêsip ș. a., ear' vasul se așează într'un loc răcoros, uscat și scutit de îngheț.

Case umede.

Un mod ușor de cercare, că bună e de locuit o casă, care se pare umedă, este următorul: Într'o odaie bine închisă se pune var de curînd ars, bine mîrunțit și mîsurat. După 24 cîsuri varul se cumpenește din nou. Dacă acum varul cumpenește mai mult ca 1%, adică 1 la sută, din grentatea lui, casa din pricina umezelei prea mare nu e bună de locuit. Aici trebuie făcut totul ca umezeala aerului să scadă.

Ca găinile să oue și iarna.

Se știe că cu rîcirea timpului găinile de regulă încep a nu mai oua ca primăvara, vara și toamna; ear' cînd începe gerul cele mai multe încetează cu totul dela ouat. Pricina acestui rău este frigul. Găinile iubesc locul călduros și uscat, de aceea locul lor de culcat — găinarul — ar trebui să fie în legătură cu grajdul, ca din acesta căldura se poată străbate prin o ușă și la ele. În gerurile cele mari, e bine să nu ese nici pe afară, ci să li-se dea acolo mîncarea și apă proaspătă. Apa călduță le face bine.

Oamenii săraci, cari au numai o căsuță, țin găinile de regulă în podul casei unde, fiind cald, ele ouă iarna întregă. Puicele sînt mai ouătoare ca găinile bătrâne. De sine înțeles, că hrana îndestulitoare încă ajută mult ouatul neîntrerupt.

Fiindcă ouele sînt neapărat trebuincioase în toate zilele, ear' peste iarnă îndeosebi se plătesc foarte bine (1 ou câte 3 cr.), este de dorit ca și de ele să se poarte o mai bună grije.

Știri economice.

Noue căi ferate. În comitatul *Torontalului* în curînd se va începe edificarea unei noue linii de cale ferată între comunele Számos—Alibunari și Antalfalva.

Noua linie de cale ferată dela *Sighișoara* la *Agnita* s'a terminat și zilele aceste s'a predat comunicațiunei; întreaga linie are o întindere de 50 chlm. și a costat 989.000 fl. — per chlm. dar' 19.800 fl.

Producțiunea de tîbac, după părerile specialiștilor în general este bună. Calitatea încă, în partea cea mai mare este bună. În calcul mediu producțiunea este de 6—7 măji metrice. În raport cu producțiunea anului trecut, ce e drept cantitatea e mai mică, dar' în schimb calitatea e bună și pentru aceea prețurile rîscumpărării vor fi mai mari.

Asigurările contra grindinei. Din Budapesta se vestește, că băncile de asigurare în adunarea ce au ținut în zilele trecute au hotărît ca să urce însemnat prețurile taxelor de asigurare contra grindinei. În anul viitor vor întruința deja aceste taxe urcate.

Afacerile economice în România în urma roadei mai bune se îmbunătățesc pe zi ce merge. Importul crește și încasările dela vîmi și dela căile ferate cresc îmbucurător, ceea-ce e dovada cea mai mare a îmbunătățirii.

Negoșul de pește în România. O însoțire de comercianți de pește din Viena a trimis un reprezentant în România că să încheie contract cu serviciul pescărilor statului pentru furnisare de pește. Asemenea legături, tot pentru comerțul de pește, mai vor să încheie însoțirea aprovizionării Vienei cu carne și alte mîncări ș. a.

— Zilele trecute s'au expedat din Tulcea, pe Dunăre, la Regensburg 50.000 chlg. peșce viu.

Un bloc de argint de 1650 chilogramme. „Revue technique“ aduce știrea, că cel mai mare dintre toate blocurile de argint, scoase pînă acuma din stînul pămîntului, a fost descoperit nu de mult, în minele dela Smuggler în Statele-Unite. În decursul săpăturilor, un lucrător a dat cu tîrnăcopul de un corp foarte dur, care, după-ce a fost examinat, s'a recunoscut că e argint foarte fin.

A trebuit o muncă și eforturi uriașe pentru a se scoate la suprafață acest bloc uriaș, a cărui valoare trece peste 200.000 de lei. El întrece cu mult pe cel mai mare bloc cunoscut până acum, care fusese scos acum câțiva ani, din mina Ghibson și a cărui greutate nu era decât 150 de kilograme.

Gândaci primejديوși. Pe moșia Băleni din județul Gorj (România) proprietatea dlui G. M. Cantacuzino, s'au ivit niște gândaci, cari au nimicit roada grâului pe o întindere mare. Gândații sînt de culoare brună în forma și mărimea unei omizi, fără peri. Ei au ros atât rîlăcinile cât și firele dela suprafața pămîntului astfel, că pe unde au mîncat nu mai răsare grînă. S'au trimis o cutie cu 18 gândaci ministrului domeniilor care a atins un inspector să cerceteze și să raporteze asupra acestui caz.

Călinarul Poporului.

pe anul comun

1899.

Cuprinsul »Călinarului Poporului«, afară de datele calendaristice, de postă etc., e următorul:

Dela 1848, (din prilejul aniversării al 50-lea).

Adunarea dela »Dumineca Tomei« în Blaj. Andreiu Murășan, poetul anului 1848 (cu 2 ilustrațiuni).

Fabulă arabă.

Eu mis, esc, și sînt Român, poezie de I. Dariu.

Țeară fără bătrîni, poveste de V. A. Urechia.

Anecdotă.

Doine și icoane din lumea românească. (»Limba, portul și moșia«).

Doine și strigături populare: De pe Murăș; De pe Tîrnave; De pe Olt; De pe Someș; De pe Criș; Din părțile Năsăudului; Din Munții-Apuseni; Din Bănat; Din Țeara-Oașului; Din Bihor; Din Bucovina, România (Oltenia și Moldova), Basarabia și Macedonia.

Revașul Nostru, cronica întîmplărilor din Septembrie 1897—Sept. 1898, se extinde pe 47 pagini, cu următorii subtitluri:

Causa națională, afaceri culturale, afaceri bisericesti, afaceri economice, frunțași român, morți, dela frați, stări grele pretutindeni, etc.

Economic: Cum s'ajungem la mai bine? — Unele reguli pentru grijirea sănătății. — **Povește.**

De ris.

Tîrgurile din Ungaria și Transilvania etc.

Ilustrațiuni.

1. Andreiu Murășianu, portret. 2. Casa în care s'a născut A. Murășianu. 3. Un băiaș român, din Bucium-Șașa. 4. Dela Stăna-de-Vale: Reședința și capela Episcopului Pavel. 5. Un Român »mărginean« călare. 6. O Româncă din jurul Sibiului. 7. O fetiță (coristă) din Bistrița. 8. O familie din Bănat. 9. O păreche tinăra din Suciul-de-sus (între Lăpuș și Cibles). 10. Un țeran român din Bănat. 11. Scenă din Seliște (l. Sibiui). 12. Dela Stăna-de-Vale: case de locuit pentru oaspeți. 13. Români din Șiria (l. Arad). 14. Dela Stăna-de-Vale: »Biseriouța« (o stîncă). 15. — »Moara dracului«. 16. † W. E. Gladstone (portret). 17. † Prințul de Bismarck. 18. Împărăteasa-Regină Elisabeta.

În estan călinarul e cu o întreagă coală mai voluminos decât anul trecut, estinzându-se pe 143 pagini. Prețul însă e tot cel vechiu: 20 cr. plus porto postal 5 cr. A se adresa: »Tipografia«, societate pe acțiuni în Sibiui Strada Poplăcei 15.

Voci de presă.

»Liga Română« despre »Călinarul Poporului«.

În nrul 44 excelentul organ al *Ligei culturale* din București publică despre »Călinarul Poporului« următoarele:

„E un călindar draguț, interesant și instructiv, care n'ar trebui să lipsească din casa nici unui Român doritor de a fi în curentul afacerilor românești de peste munți.

El conține o parte călindaristică și tarifară, obișnuită în călindar, apoi urmează o serie de articole, cum sînt cele următoare: Dela 1848, Andreiu Murășianu (poetul anului 1848), Eu 'mis, esc și sînt Român, de I. Dariu, Țeară fără bătrîni, de dl V. A. Urechia, etc.

Sub titlul »Rêvașul nostru«, călinarul publică cronica întreagă a cauzei naționale. O serie de bine reușite ilustrațiuni dau publicațiunei un aspect cât se poate simpatic.

Zarandul și Munții-Apuseni.

Descriere de Silvestru Moldovan.

— Voci de presă. —

Tribuna Poporului scrie: »Acesta e titlul unui op voluminos, editura autorului, a dlui Silvestru Moldovan, publicist în Sibiui.

E una din puținele cărți de valoare ce au apărut la noi în acesti din urmă ani. O descriere amănunțită, fidelă și cât se poate de pitorească a celor mai frumoase plaiuri locuite de Români. O carte cu atât mai de valoare, cu cât autorul nu se mărginește numai la descrierea geografică a locurilor ce a vizitat, ci face și istorie, așa că scrisese sale apar ca un admirabil curs istoric asupra Moșilor sintetizați prin Horia și Iancu, ear' Moașelor deasemenea le dedică pagini călduroase. Descrie viața, portul, obiceiurile și toate însușirile bune ale acestei populațiuni harnice, nelăsând însă uitării nici slăbiciunile, pe cari le combate cu o duioasă dragoste.

În carte sînt întretesute și multe gravuri, foarte bine reușite, reprezentând locuri mai cunoscute din munți și putiri de ale Moșilor.

Îndemnăm pe toți Românii să-și procure această carte, care e o lectură nu numai instructivă, dar' totodată și educativă, de oare-ce fiecare pagină a sa este inspirată de o caldă dragoste către neam și către dealurile și văile cari adăpostesc fără îndoială, pe cei mai viteji și mai interesanți Români.

Cartea confratelui nostru este totodată o adevărată apoteosă a Zarandului, a comitatului care odinioară fusese cuibul celor mai clasici naționaliști.

Trimitem autorului sincere felicitări.

Loc deschis. *)

Daruri pentru »Reuniunea sodalilor români din Sibiui«.

(Mulțumită publică)

Sîntem din nou în plăcută pozițiune de a ne achita pe această cale față de următorii marinimoși spriginitori ai Reuniunii pentru darurile intrate la Reuniunea noastră și anume:

1. D-nii măiestri croitori Florea Crucea, cassar și Zacharie Voileanu, membru în comitetul nostru, ne-au dăruit un frumos orologiu de părete, poleit, pentru sala de ședințe, în valoare de 12 fl.

2. Dl Wilhelm Auerlich, fotograf, ne-a dăruit tabloul ce reprezintă frunțași Reuniunii, în valoare de 3 fl.

3. Comerciantul dl Aurel Popescu, ne-a dăruit 6 metri covor pentru podine (Lauftepih) în valoare de 2 fl. 70 cr.

4. Dl Nicolae Marcu, măiestru tapersier, ne-a dăruit două perinițe pentru fereți în valoare de 2 fl. 40 cr., ear' d-na Ana Aron, soția dlui Z. Aron, măiestru cismar, pentru acele 2 perinițe îmbrăcăminte brodate, confecțiune proprie, în valoare de 2 fl.

5. D-na Elena Roșca, soția dlui Ioan Roșca, măiestru păpușar și controlorul Reuniunii: 1 ștergar frumos brodat pentru icoane, confecțiune proprie, în valoare de 1 fl. 50 cr.

6. Dl Ioan Cristea, măiestru compactor, ne-a legat în mod gratuit 4 cărți din bibliotecă.

7. La fondul văduvelor și orfanilor meșeriașilor români din Sibiui a intrat:

a) în amintirea decedatului Nicolae Sterca Șuluțu, dela subscrisul president 2 fl.; D. Stefan, cand. de adv., Ermil Borcia, funcț. la »Transilvania«, Emil Vințeler și Petru Tincu, funcț. la »Albina« și Lazar Prașca, cand. adv., câte 1 fl.;

b) în amintirea decedatului R. du Istrate, econ. în Boița, dela dl Ioan Hințescu, prof. în Bozav, Z. Moga, măiestru franzețar și soția sa Ana, Petru Moga, măiestru franzețar și soția sa Marie, cu câte 1 fl.; ved. Elena R. Istrate, Stan Bădilă, Frangu Constantinescu și Ioan Brătulescu, propriet. în Boița, cu câte 50 cr.;

c) în amintirea regretatului Ioan Bechnitz, fost în decurs de peste 15 ani membru ajutător, unicul cu taxa anuală de 5 fl., dela subscrisul president 3 fl.;

d) în amintirea soției sale Florica născ. Cupșa, cum și a ficei sale Victoria, dl Gavriil Hango, presbiter, fost econom la seminarul »Andreian« din Sibiui și actual spiritual la penitenciarul din Gherla, a dăruit 2 fl.

Starea fondului fl. 65.50

(Va urma.)

*) Pentru cele cuprinse în rubrică această redacția nu primește răspunderea.

CRONICĂ.

Dar frumos. Din Turda ni-se scrie: O veste îmbucurătoare mi e dat să vă comunic despre o frumoasă donațiune ce a făcut-o în zilele aceste dl Dr. *George Popescu*, adv., pe seama școalei gr.-cat. din Turda.

Anume dând socoteală eforiei școlastice despre fundațiunea fericitului *Dionisiu St. Șulufiu*, în jurul aranjării căreia încă a ostenit foarte mult, a predat reprezentanței școlare un act prin care *donează școalei din Turda o moșie a sa din Urca, în mărime de 39—40 de jugere.*

Fapta frumoasă se laudă prin sine. Dl Dr. Popescu merită recunoștința tuturor oamenilor de bine.

Nou avocat. În zilele aceste a deschis în Turda cancelarie de avocat harnicul și bine cunoscutul tinăr Dr. Eugen Pățăcean.

Poporul din jurul Turzei câștigă prin noul avocat un desinteresat și bun apărător, inteligența din Turda o valoroasă forță tinără.

Sperăm și credem că dl *Pățăcean*, care și ca universitar și încă chiar pe vremurile grele ale Memorandului, ale *Apelului* și *Manifestului* a fost unul dintre fruntașii și conducătorii tinerimei, acum intrând în viață practică va satisface așteptărilor ce le leagă Românii din comitatul Turzei de dinsul.

Lueger și Maghiarii. În Viena s'a ținut alaltăieri o adunare a alegătorilor din cercul Hernals, la care între alții au luat parte și Dr. Lueger, prințul Lichtenstein și o mulțime de deputați.

La această adunare a vorbit și primarul Lueger și după-cum spun ziarele maghiare a zis următoarele despre Maghiari:

„D voastră, dl-or, cu toții știți ce se petrece în Ungaria. Ministrul de honvezi ca general și-a ținut de datorință să atace pe ministrul comun de războiu pentru faptul, că acesta a spus că statua lui Hentzi este un simbol al fidelității și vitejiei militare. Tot acest ministru în fine a fost nevoit să capituleze înaintea Maghiarilor, ridicându-și asupra-i o groaznică furtună, după-cum a și meritat în urma ținutei sale. Noi cu bucurie am saluta statua lui Hentzi aici la noi în Viena, dar' numai cu acea condiție, ca după-ce ordinea va fi restabilită în Ungaria, statua lui Hentzi să fie din nou așezată acolo, unde acela, în onoarea cui s'a ridicat și-a vărsat sângele și și-a jertfit viața pentru Împărat și patrie. (Vii aprobări). E foarte trist, că și astfel de lucruri se pot întâmpla în un stat ca Austria. E timpul suprem să ne răfuim odată cu acești Judeo-Maghiari. Durere însă, că între oamenii noștri conducători sunt foarte puțini viteji. La noi se tot fac concesii Maghiarilor; dacă odată energici am pune alternativa „sau-sau“, de sigur că Maghiarii nu s'ar mai îmbuiba atâta.

Acum când premierul Ungariei vine la Viena, toți ministrii tremură înaintea lui. Aceasta trebuie să se schimbe și se va schimba.

Căci azi fiecare deputat popular care judecă cinstit are ca comoră lupta contra Maghiarilor.

Sub impresia ultimelor evenimente suferă mult reputația armatei. Soldații noștri și cu deosebire oficerii nu vor uita nici-când batjocura ce au adus-o Ungurii unui brav și viteaz general. Cu chestia aceasta atât material

explozător au adunat încât e plin acum păharul. Și cu atât mai puternică și mai distrugătoare va fi explozia. În parlamentul maghiar de multe ori au vorbit despre mine și au voit să mă stingă, dar' sunt convinși, că în Austria sunt mulți oameni ca un Lueger. Dacă ministrii nu își fac acum datorința, vom pași noi pe arena de luptă“.

Din Petroșeni ni-se scrie: Concertul cu dans, dat în 19 Noembrie n. în fa- vorul bis-ricii noastre și condus de învățătorul Ioan Serbu, a avut o reușită foarte bună, atât în privința materială, cât și în cea morală.

Primească dl învățător și membrii corului, precum și on. public care a spriginit cu multă bunăvoință cauza noastră, mulțumita și recunoștința noastră profundă. Cu toată stima: *A. Stanca*, paroch.

Petöfi — Pardon. Nobilul conte care a pus numele de »Petöfi« unui cal al său, văzând că prin aceasta a vătămât sentimentele patrioților, a înlocuit acest nume cu »Pardon«. Ziarele maghiare sunt atât de caraghioase să afirme acum, că nobilul conte prin numele de »Pardon« ce l-a pus calului său — voește să-și ceară iertare pentru păcatul ce l-a făcut. O fi!

„*Kisdedovodá*“. Oare-când s'a făcut mare șgomot la noi în contra acestor barbare instituțiuni maghiare, introduse cu scop ca sub masca umanismului să maghiarizeze copiii de 3—6 ani. Șgomotul a încetat, „ovodele“ însă lucră, încet, fără șgomot, dar' sigur.

O nouă *ovodă* s'a deschis în 20 Nov. n. în *Uioara*. „*Ellenzék*“ anunță cu bucurie înființarea acestui paladiu al maghiarizării. În *Uioara* sunt 300 băieți obligați a cerceta acest asil, și majoritatea lor sunt *Români*. Aceasta legitimează bucuria Ungurilor. Corespondentul lui „*Ellenzék*“ nu pregetă a spune:

„*Dacă vrem să întărim neamul nostru prin asimilarea elementelor străine — și acestea numai Valahii pot fi — acțiunea trebuie să ni-o începem cu „ovoda“, pentru-că cine în locul acesta învață a ne cunoaște limba, naștunea se face prietenul nostru și ni-se face frate în iubirea de patrie“.*

— Pe scurt, românește: *se face Ungur!*

Din Sohodol ni-se scrie: Nicăiri ca înțeara noastră, corupția n'a ajuns la o mai mare înflorire. Oameni puși în oficii de încredere, oficianți înalți de stat fură și jefuesc fără genare averile ce li-s'au încredințat spre manipulare. Și tot bietul popor, sorman și amărît, stors deja până la os de dările enorme, tot el e silit să plătească, ce au furat încrezuții guvernului. Exemplele demoralizatoare, date de Krivány și conșoții, sunt molipsitoare și pentru slușbașii noștri mai mici de prin comune. Se înțelege, ei de ce să nu facă, ce ved că fac stăpânii?!

Un exemplu de decadență foarte trist e și îmbuglarea pădurei comunale din Sohodol, îndeplinită în vara aceasta. Dela început s'a dat acestei lucrări o direcțiune, a cărei urmare naturală era: scurtarea micilor proprietari în drepturile lor în favorul câtorva bogătași.

Organele comunale s'au îngrijit să se aleagă ca bărbați de încredere pentru durata lucrării oameni, cari nici un

motiv de drept la încrederea poporului n'aveau. Toată întreprinderea a fost socotită ca un mijloc de geșeftărie scârboasă, prin care inginerul și bărbații de încredere pe lângă diurne grase au încassat pe nedrept frumoase sume de bani dela sormanii oameni neexperți, cari și-au dat bucuros dinarul, numai să nu-și vadă îmbuglată moșioara lor părintească. Asemenea judele comunal *Ioan Goia* și-a acăpărat 5—6 jugere din pădurea comunală, acolo, unde din moși-strămoși a fost pădurea a comunei ori erarială, simplu numai pe acea basă de drept, că inginerul cu întreg personalul auxiliar a fost încuartirât și nutrit în decursul lucrării de fiul d-sale, preotul D. Goia.

Alții, cum sunt Plic Nicolae I. Todor, Pașca Todor, Furdui Avram a Ghioghichi etc., de sigur nu prin neînsemnate jertfe materiale, din grația inginerului și a bărbaților de încredere și-au susținut nu numai *uriciturile* făcute în decursul timpului în pădurea comunală, ci au mai adaus la ele frumoase părțile din acea pădure, ca *marginile*. Firește, că lacunele făcute astfel în pădure trebuiau astupate și astfel *domni* și-au luat refujul la o apucătură, pe cât de simplă, pe atât de ordinară și necinstită. Simplu, au îmbuglat pădurea privată a câtorva proprietari mai mici sub titlul, că aceea e pusă în foaia catastrală pășunat, ear' nu pădure. În contra tuturor acestor abusuri avem știre, că s'au înaintat plângeri la locurile competente, întemeiate pe cazuri concrete și dovezi positive. Acî dăm numai aceste la iveală, ca să se vadă cum se lucră la noi pentru binele și fericirea vremelnică a poporului, și încă chiar prin slușbașii români — *nesocotiți*.

»*Peirea ta din tine Israile!*«

ae+y.

Ca'n iobăgie! „*Gazetei*“ i-se scrie despre un revoltător cas întemplat la 11 Noembrie n. în gara dela *Apahida*. Eată cazul:

Trei țărani români au venit cu câte un vas mic cu pești în gară, ca să plece la Cluj, să-și vândă.

Văzând cassarul dela gara *Apahidei*, cu numele *Kovács*, că țărani români au pești s'a dus și a zis unuia din ei: „te o'áh gyere ide“ (Vino încoace, măi Valahe). Apoi a continuat zicând țăranului să-și aleagă trei pești, cari îi are mai frumoși. A și ales Românul trei pești din cei mai frumoși. *Kovács* a întrebat cât costă? Românul a răspuns 1 fl. 60 cr. Atunci funcționarul ungar s'a uitat ca un tigru spre Român și i-a zis: „*Valah puturos!* („*büdös oláh*“) cum cutesi a cere atâta?“ — l-a înjurat și i-a promis în batjocură 30 cr., apoi a zis: „*Nu vei duce tu la Cluj acei pești, dacă nu vrei să mi-i dai mie*“.

Trece timpul, Românii își scot bilet, sosește trenul și dau să se urce pe tren. Văzând însă cassarul gărei, că Românii se urcă pe tren, a fugit la ei, i-a tras jos de pe tren zicându-le acum, în momentul diu urmă, să dea peștii la bagaj. Astfel trenul a plecat și *Românii au rămas în Apahida*.

Bieții țărani, ca să nu rămână de pagubă și cu biletele, au rugat pe dl cassar să primească biletele îndărăt, dacă nu i-a lăsat să le folosească, dar' cassarul i-a dat afară din cancelarie și în ris batjocoritor i-a trimis la Cluj.

Văzând acum Românii, că în toată formă sînt batjocoriți, s'au dus de nou la dl cassar și au cerut să le dea cartea de reclamație („panasz könyv“), dar' nici aceea n'a vrut să li-o dea. Astfel au fost siliți să plece acasă cu marfa. Atragem atențiunea ministrului de comunicațiune asupra acestui revoltător cas și așteptăm să disciplineze pe îngâmfatul funcționar dela Apahida!

Nou avocat român. Ni-se scrie din Murș-Oșorheiu, că dl *Dr. Ioan David*, cand. de avocat, a făcut censura de avocat la tabla regească de acolo, Sâmbătă, la 26 l. c. Noul avocat, probabil se va așeza în *Hunedoara*.

Moștenitorul de tron, Archiducele Francisc Ferdinand a sosit Vineria trecută în Becicherecul-mare, de unde a plecat la *Ecica-română*, oaspe al marelui proprietar contele *Felix Harnoncourt*. Alteța Sa a sosit în Ecica pe la orele 11 seara. Sâmbătă s'a sculat la orele șese și a făcut excursiune. Vremea era admirabilă și Archiducele a fost atât de încântat de împrejurimile Ecicai, încât cu un prilej s'a exprimat:

„E superflu să mai mergă omul la Riviera, căci Riviera-i ținutul acesta!“

Românii din Ecica și jur' i-au făcut ovațiuni mari Archiducelui Francisc Ferdinand. În onoarea lui s'au pus la cale mai multe vânători de vulpi.

Lueger și Maghiarii. Într'o adunare ținută Dumineca trecută la Viena, a vorbit și primarul Vienei *Dr. Lueger*, zicînd între altele:

„Este foarte interesant, că în Ungaria nu vor să sîrbzeze iubileul împăratesc. Maghiarii nu recunosc pe împăratul austro-ungar, ei recunosc numai pe Regele maghiar, ear' și pe acesta numai dela încoronare încoace. Noi Austriacii nu vom suferi ca Maghiarii să-și facă istorie deosebită. Trebuie să constat aici în public, că Judeo-Maghiarii au parte însemnată la aceea, că sîrbările iubilare nu se fac.“

Veste bună din Bihor. Ni-se scrie: În 26 Noemvrie st. n. comuna *Drăgești* din Bihor, a avut o zi de sîrbătoare. Bunul domeniul, ce se extinde pe hotarul alor trei sate curat românești *Drăgești*, *Bucium* și *Stracăș* a ajuns în proprietatea unui tîner român, *Nicolae Fluș*, care în ziua sus pomenită și-a ocupat această posesiune, fiind binevențat și primit cu însuflețire de toți locuitorii acestor trei comune, în frunte cu preotul local *Ioan Papp* și medicul cercual *Dr. I. Comșa*.

Însuflețirea e cu atât mai intensivă, bucuria e cu atât mai mare, că dl Fluș se vede a fi om de bine și cu simț adevărat românesc. În vorbirea sa către poporul ce l'a primit a promis, că nu va căuta numai la interesul seu, ci din toate puterile va lucra și osteni pentru binele moral și material al poporului.

Domeniul acesta în extensiune de peste 2500 jugere catastrale a fost până acum tot în mâni străine, în proprietatea posesorilor maghiari, cari cu dispreț vorbeau și cu ură se purtau față de tot ce e românesc, — ear' prin dătinile și vieța lor destrăbălată, străină altcum de poporul nostru, moralicește l-au dejosit, ear' materialicește l-au adus la sapă de lemn.

Avem dar' speranță că noul posesor pe lângă aceea că va simți româneste, va fi și un puternic spriginitor al deșteptării intelectuale și al renașterii morale și materiale al întreg ținutului acestuia.

Ca pe un bun Român și ca pe singurul mare proprietar român în partea aceasta a Bihorului, dela Orade până la Beiuș, îl salutăm cu iubire frățească și inimă românească. — n. — p.

Demonstrație contra lui Hentzi. Inflăcărării patrioți din *Besztercebánya* — ca să nu li-se facă reproșuri că nu sînt șovinisti cu trup cu suflet, au aranjat și ei o ungurească demonstrație — în contra lui Hentzi. Și ea demonstrația se fie mai cu efect au făcut-o — la teatru. Alaltăeri când se reprezenta piesa „Arany lakadalom“ în decursul și după reprezentație publicul și-a unit forțele glasului cu neîntrecuții actori și au cântat din răspuțeri „Kosuth nota“, însoțindu-o apoi cu urlate îngrozitoare de „Abzug Hentzi“. Norocul lui Hentzi — că a murit mai de mult.

Un Jidan la joc românesc. În 27 Noemvrie a. c., tinerimea română din *Feneșul-săseș*, a avut o petrecere. În decursul jocului se trezesc, că vine un Jidan (funcționar din Cluj, care se cunoștea cu vre-o câțiva dintre săteni) și intrînd în casă s'a apucat de joc. Toți stau uimiți văzînd cum face la figuri din „Bătuta“ și „Călușer“. A jucat cu și fără bătă, apoi cu fete. În urmă a adunat pe junii în jurul lui și le arătă cum se joacă. A chiuî încă îi plăcea. Am auzit vorbind pe bătrîni: „Vedeți! cum se ne lăsăm noi dătinile cele frumoase, când și străinilor le plac.“

Potrivită asemănare face un ziar maghiar scriînd că: „Bánffy este fișpanul Ungariei și Perczel solgăbirul (pretorul) seu. Ambii au făcut din nefericita noastră patrie un comitat Bistrița-Năsăud.“ — „Bistr. Ztg.“ luînd și el notiță de această asemănare adaugă: „Noi bistrițenii avem cel puțin satisfacția, că acum și Maghiarii simțesc mîna tirană a lui Bánffy și încep să creadă acum, ceea-ce nu voiau să creadă pe vremea despotismului seu în comitatul nostru.“

Soldații la prinderea postului. Ni-se împărtășește, că Sâmbătă seara — la prinderea postului — vre-o 30—40 de ficioiri români, cari servesc în regimentul de infanterie nr. 31 s'au adunat la un loc și au sîrbat după obiceiul din străbuni începerea postului de Crăciun.

Petrecerea animată a durat până noaptea târziu, până la ora la care expirau și milităreștile „Erlaubniss“-e. Bravii noștri ficioiri și-au animat petrecerea și și-au stîmpărat inima prin doine dulci și cîntece naționale, care i-a însuflețit și i-a făcut să uite amarul, care des și-l doinesc cîntînd cu jale „Cătănie pită - amară, tu mă scoți din lume-afară“.

Din Bozoviciu ni-se scriu următoarele: În 20 l. c. a venit în ținutul Almajului, la Bozoviciu, noul comite-suprem al Caraș-Severinului *Pogány Károly*, ca să cerceteze și ținutul acesta, și așa se vede, ca doară se pună odată capăt frecărilor și discordiilor, ce onerații cetitori își vor fi aducînd aminte, că au fost în Bozoviciu.

Poporul din Bozoviciu și jur a făcut mare alaiu comitelui-suprem. În Bozoviciu a fost iluminat mai multe case.

Seara s'a ținut banchet, la care a participat multă inteligență, dintre cari cei mai mulți au fost Români.

La banchet între alții a tostat și tînerul și energicul proot *Ioan Brinsei*, zicînd între altele:

„Avînd rara fericire a te vedea în mijlocul nostru, te rog a primi din parte-ne asigurarea, că precum am fost în trecut, așa vom fi și în viitor ca cetățeni adevărați ai acestei țări — credincioși tronului și patriei (trăească), însă din partea Ilustrității Tale, ca șef și părinte al acestui comitat, nu cerem ori pretindevă muniți de aur sau Dzeu știe ce, ci

te rugăm a fi cu considerare față de poporul Almajului, care totdeauna a fost brav, blînd, pacinic și aplecat, despre ceea-ce te rugăm a te convinge mai deaproape.

Sperînd, că sub conducerea dreaptă și înțeleaptă a Ilustrității Tale se va practica frățietatea, dreptatea și egalitatea fără deosebire de naționalitate (trăească), te salutăm cu un „bine ai venit“.

În toastul seu comitele a zis ca răspuns la cuvintele preotul Brinzei că: „Să fim siguri, că el are să fie un om conștia de chemarea sa, nu are să facă deosebire între naționalități, ci are să fie om drept, și astfel din puteri va lucra pentru binele și înaintarea poporului din comitatul seu“.

După aceea a vorbit căpitanul în pensiune dl Cialma și încă un preot tîner. Banchetul s'a sfîrșit pe la orele 10 din noapte.

Almăjanul.

Earăși o „întreprindere comercială“ la Arad! Tipografia diecesană din Arad face reclamă pentru abonare la „Poporul“, la fișica păcătoasă a oficinei *Jeszenszky-Alexy*! Eată ce ni-se anunță din Arad:

Tipografia română din Arad, fondată de episcopul Mețianu și condusă și până azi de profesorul T. Ceotea, a edat și în acest an „Călimdar“ pentru popor.

În acest călimdar (pe anul 1899) a aflat de bine profesorul T. Ceotea, a insera un anunț de prenumărare pentru „Poporul“, foaia oficinei lui *Jeszenszky*, redactată în 6 limbi și tipărită cu bani din fondal disponibil.

A recomanda poporului o fișică de calibrul foi „Poporul“ este un fapt necualificabil dela un Român de simț. Ear' dacă ne-ar zice dl Ceotea, că d-sa n'a recomandat-o, când a inserat anunțul în interesul acelei fișice, ci a făcut simplul lucru de „geschäft“ prin publicarea acelu anunț, îi reflectăm, că foarte rău trebuie să stea trebile la tipografia diecesană, dacă a trebuit să recurgă și la conlucrare spre răspîndirea foi „Poporul“, numai pentru de a pune mîna pe vre-o câțiva florințiși din fondul de reptilii. — Vindem neamul, dle ginere al lui „Taica Moise“!

Sentinela.

Provocare.

Sînt rugați toți aceia, cari au cerut pe credit (în credință) „Foaia Poporului“ și n'au plătit nici până acum prețul abonamentului, să binevoiască a plăti cât mai curînd la administrația „Foi Poporului“, căci altfel vom fi siliți nu numai a întrerupe trimiterea foi, ci vom publica în foaie — spre rușinea lor — cu numele pe aceia, cari rămîn tot în restanță.

POSTA REDACȚIEI.

M. Pateșan în Biser.-Albă. Procesul ce și-l-a intentat *Dr. Olariu*, nu e dela noi, ci dela tipografia archidiecesană de aici. Scrie-i numitului domn și întreabă-l pentru-ce te-a pîrit? Noi nu avem nimic cu *Dr. Olariu*.

I. M. în Mocrea. Comuna *Dobrești*, unde s'au întărit statutele grănarului, se află în comit. Caraș-Severin, posta *Balinț*.

Pentru redacție și editură responsabil: *Andrieu Baltes*. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: *V. H. Dressnandt*.

Călinarul săptămânei.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele	
	Dum. a 26-a d. Ros., gl. 1, sft. 4.		răs.	ap.
Dum.	22 S. Apost. Filimon	4 Barbara	7 49	4 11
Luni	23 Păr. Amfilochio	5 Sava	7 50	4 10
Marti	24 PP. Climent și Petru	6 Nicolae	7 51	4 9
Merc.	25 S. Mața Ecaterina	7 Ambrosie	7 51	4 9
Joi	26 Cuv. Alipie	8 † Z. Năs.	7 52	4 8
Vineri	27 Muc. Iacob Pers.	9 Leucadia	7 53	4 7
Sămb.	28 Cuv. Stefan cel nou	10 Iudit	7 54	4 6

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Duminecă, 22 Noembrie: Hașfalău.

Luni, 23 Noembrie: Apold.

Marti, 24 Noembrie: Ațel, Blaj, Capolnoc-Mănăstur, Făgăraș, Turda, Orăștie, Petelea, Ozun.

Joi, 26 Noembrie: Baia-de-Criș.

Joi, 26 până Sâmbătă, 28 Noembrie: Serada-Murășului.

A apărut la

„Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu

Cartea Stuparilor săteni

de
Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibului“.

Prețul 85 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stupăritului. Broșura este scrisă de un fruntaș învățător, stupar priceput. Ea tratează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlile noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia“,
societate pe acțiuni în Sibiu.

Fabrică de săpunuri fine în Orlat.

Nu e încă destul de cunoscut, că în țeara noastră este o fabrică, fabrica chimică a domnului

[624] 35—42

Dr. H. Schielbach în Orlat,

care se ocupă cu fabricarea săpunului de toaletă și de parfumerii și produce numai marfă curată, care se poate compara cu ori-ce altă concurență. De aceea

e de mare preț

dacă p. t. publicul face o încercare și se convinge de bunătatea acestor fabricate. Săpunurile de toaletă sunt, în urma compoziției lor, foarte fine și binefăcătoare pentru piele. Se pot cumpăra din cele mai multe localuri de boltă ale Sibiului.

Pentru cei-ce se interesează e de însemnat, că la librăria „Tribunei“ este expusă pentru comerțianții din afară o colecțiune de mustre de săpunuri dela Orlat.

La Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiu,
se află de vânzare

următoarele publicațiuni

ale Societății

„Inocențiu Micu Clain“

a teologilor din Blaj

1. „Epistole către un preot tânăr“ de Aloisiu Melcher. Partea I. și II. 2 volume mari cu prețul redus de . . . . . 1 fl. 50 cr.
2. „Pregătire la moarte“, adică considerațiuni asupra maximelor eterne folositoare tuturor spre meditare și preoților spre a predica, de Alfons M. Liguori, 1 volum de 440 pag. — fl. 80 cr.
3. „Duh muscălesc“, narațiune de Bolanden (45 pag.) . . . — fl. 10 cr.

— Se recomandă mai ales preoților. —

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe dinafară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerțiu, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,

[480] 36—

fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcil-mare Nr. 8.

Concurs.

Din cauza că la alegerea din 20 Noemvrie st. n. la ocuparea postului de conducător la prăvălia societății comerciale pe acții „Concordia“ în Sinteua nu s'a prezentat nici un Român, — se deschide deci de nou concurs pentru ocuparea aceluși post cu termen de alegere pe 11 Decemvrie st. n. a. c.

Salariul e 25 fl. la lună, 10% din venitul curat, coartir, luminare și lemne de încălzit.

Dela recurenți se pretind următoarele documente:

a) cu extras de botez au se documenteze că sînt Români, — dar' au se poseadă și limba maghiară;

b) atestat de conduita de până acum;

c) prin atestat demn de crezământ au se arete că sînt versați prin procurarea și vinderea a tot felul de articli comerciali admiși prin lege, precum și la vinderea și manipularea beuturilor.

Recursele astfel instruite sînt a se adresa: Direcțiunii societății comerciale pe acții „Concordia“ în Szintye, Arad-megye, până la 10 Decemvrie st. n.

Postul se poate ocupa deloc.

Sinteua, 28 Noemvrie 1898.

[2221] 1—1

Direcțiunea.

„Tipografia“, societate pe acț. în Sibiu

Portretul

lui

Dr. Gregoriu Silași,

lucrat după o fotografie, tipărit pe carton fin, în mărime de 24×32 cm. se trimite francat pentru 25 cr.

Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni.

CRISĂ MARE!

New-York și Londra nu au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface proviziunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sînt eu împuternicit Expedez deci ori-și-cui obiectele următoare pe lângă simpla remunerare de fl. 6.60 și anume:

- 6 cuțite fine cu tăis veritabil englez,
- 6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată,
- 6 linguri de argint patent american,
- 12 lingurițe de argint patent american,
- 1 lingură pentru supă, de argint patent american,
- 1 lingură pentru lapte, de argint patent american,
- 2 păhare pentru ouă, de argint patent american,
- 6 tave Victoria englezești,
- 2 feșnice frumoase de masă,
- 1 sitită pentru ceai,
- 1 lopătică pentru zahăr pisat.

44 de bucăți la olaltă numai fl. 6.60.

Toate aceste 44 de bucăți au costat mai nainte fl. 40 și se pot căpeta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstrează culoarea timp de 25 ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mă oblig prin aceasta în public, a retrimite banii fără nici o împedecare tuturor cărora nu le convine marfa. Nimeni se nu lase deci prilejul acesta admirabil și se-și procure splendida garnitură, care e cu deosebire acomodată ca

cadou de Crăciun și Anul-Nou

precum și pentru toate gospodăriile mai bune

Se capetă numai la

[1964] 5—8

A. Hirschberg,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent Viena, II., Rembrandstrasse 19/7. — Telefon nr. 7114.

Expediția în provincă se face cu rambursă sau pe lângă anticipația sumei

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de-alături (metal igienic).

Extras din scrisorile de recunoștință:

Stimate dle! Sînt foarte mulțumit cu garnitura. Vă rog să ma' trimiteți trei garnituri de aceste la adresa cunnaței mele br. Nyáry născ. Somogyi la Szántó. Pilis.

Br. Iuliu Nyáry.

Primind expediția sînt mulțumit. Vă rog încă de o splendidă garnitură de fl. 6.60. Cluj.

Baronesa Bánffy.

Întemeiat la 1857.

Întemeiat la 1857.

Andrei Török,

fabrică de mașini agricole în Sibiu, Jungenwaldstrasse nr. 1, (Poarta Cisnădiei),

recomandă p. t. publicului marele seu magazin de tot felul de mașini agricole, anunit:

Prese și teascuri pentru oleiu, mori pentru poame și prese (teascuri) pentru poame și vin, tăietoare de napi și cartofi, mori de zdrobit și de măcinat patentate din cele mai bune, „Simplex“ și „Original“, mașini de tăiat nutreț și sfărmitoare de porumb (cucuruz) de diferite mărimi și prețuri, triere de diverse sisteme, fireze circulătoare. Resultatul este, că un copil e te în stare să învîrte mașina (rișnița, trier) în decurs de o zi, fără a se osteni. Ruperea sau stricarea mașinei este total exchisă. Prestațiunea mașinei atât calitativ cât și cantitativ este mult superioară tuturor sistemelor de până acum pentru a fi puse în mișcare cu mâna, piciorul și prin motor etc. etc.

[707] 19—22

Totodată îmi permit a atrage atențiunea p. t. publicului asupra morilor (rișnițe) pentru bucate și napi, acum de curînd patentate în-și afară de țeară. La aceste mașini părțile ce se pot rupo curînd, fiind din fer, ca d. e. rolurile cu dinți și sulurile mișcătoare sînt iniocuite cu roluri de curele și cu simple curele.

De încheiere amintesc, că în fabrica mea de nou asortată și îmbogățită se află mori de măcinat cu 1, 2 sau mai multe petri după sistemul cel mai bun. Apoi recuisite pentru transmisiunile necesare la lucrătoare, fabrici și mori, pe lângă prețuri moderate.

Toate lucrările le efectueșc foarte solid.

Catalogae franco și gratis.

Reparaturi de mașini se primesc și se execută prompt și ieftin sub garanție.

Mașini de unelte pentru fauri și lacătari.

Cea mai mare garanție pentru mașinile mele.